

A képernyő előtt

A „MOKAN” — A pad

Az elmúlt műsorhét számunkra, miskolciak számára legkiemelkedőbb adása a vasárnap délután sugárzott A „MOKAN” című interjú-gyűjtemény volt. Bokor Péter nagyszemű sorozata, a Századunk még nem érkezhetett el Miskolc felszabadításáig, még hónapok vannak hátra a hosszú sorozatban, ám Miskolc felszabadulásának 40. évfordulója tiszteletére a sorozat szerkesztősége archívumából összeállított egy olyan ötvenperces interjú-gyűjteményt, amely összességében igen érdeklődést, átfogó képet ad arról, a csak Miskolcon volt ellenállási mozgalomról, amelyet a felszabadító szovjet erők méltónak és alkalmasnak találtak rá, hogy a karhatalmat átruházzák rá. Az összeállítás még Miskolc felszabadulása története jó ismerőinek is sok érdekes adalékkal szolgált például a Szabó Lajos vezette nemzetőri alakulat és a MOKAN találkozásáról, a MOKAN-t előkészítő 1944 kora nyári kapcsolattartásokról, a néhány hete elhunyt Pódor László bekapcsolódásáról és a rajta keresztül történt kapcsolattartásokról katonai és hadiadó polgári személyiségekkel. Az adásban Bokor Péter mellőzte a Századunkban szokásos rekonstrukciót, kizárólag dokumentumanyagokkal operált, az egykori MOKAN-tagokat állította kamera elé, az ő vitathatatlan hiteles emlékeztetéseiből, azoknak más emlékeztetéseiből történt összeállításból állt össze az a történelmi emlékezés, ami nemcsak nekünk jelenthet ünnepi évfordulós adást, hanem a hazai felszabadulás, a magyar ellenállás történetében is kiemelkedő mozzanatot idézett meg, s tisztelgett előtte.

*

Alekszandr Gelman szovjet író nálunk leginkább a Prémium című drámájáért és annak film- és televíziós feldolgozásai alapján ismeri a szélesebb közönség. Egyéb, nálunk ismert művei is hasonló közéleti töltésűek. Most egy olyan művét ismerhettük meg kedden este, amely a magánélet szférájába enged betekintést, de nem kevesebb szenvedéllyel ábrázolja azt is, mint egyéb témáit. A pad című darabja kétszemélyes, s alakjainak találkozása, az e találkozáson feltárlt két emberi történetben olyan életpályákat ismerhetünk meg, amelyek ugyancsak nem érdektelenek. Mintha Koncz Gábor és Kiss Mari alakjára írta volna Gelman a történetet. Nemere László rendező szereplőválasztása telitalálat volt. Az eleinte gátlástalan nocsibáznak tűnő Fegyva fokozatosan válik előtűnk valójában szerencsétlen házasságban kintlévő emberré, aki ligeti kalandokkal próbálja magát vigasztalni, Vera pedig ugyancsak társatalan, ám arra nagyon vágyó és szeretetet szomjazó teremtmény, aki még Fegyva hazugságainak többszöri leplezése után is hajlamos lenne megbocsátásra. Két egyszerű, mindennapi szovjet ember a hétköznapiakból, ez volt A pad című dráma, amely igen jó rendezésével és két magyszerű alakítással lett emlékeztető tévéfilmünk.

*

Hans Fallada német író, aki nálunk a Mi lesz veled, emberke? című regénye nyomán a legismertebb, 1945 után rendőrségi akták alapján írta meg Halálodra magadra maradván című, a fasizmust megbélyegző regényét. Fallada nem volt híve a fasizmusnak, de szembe se szállt vele, ám a háború után a demokratikus újjáépítést szolgálta, rövid ideig polgármester is volt. Nem sokkal később — 1947-ben — meghalt. Az NDK televíziója négyrészes, meglehetősen terjedős filmet készített a Halálodra magadra maradván című regényből. Otto Quangel asztalos művezető és környezete rajzolta Fallada azt kívánta ábrázolni, hogy az egyszerű, becsületos ember a maga naiv eszékeivel miként próbál tenni valamit a fasizmus ellen. Az összesen hat és egyenved órási film túlságosan részletező, ismétlő, a nácizmusról kevés újabb adalékot közöl. Ha csak nem fogadjuk valami újnak a gestapós tiszt öngyilkosságát. Egyrészes filmből ártóval talán feszült dráma lehetett volna a naiv asztalos történetéből, de így fárasztó, nem eléggé hitelesített folytatásos filmkészítményt kaptunk.

*

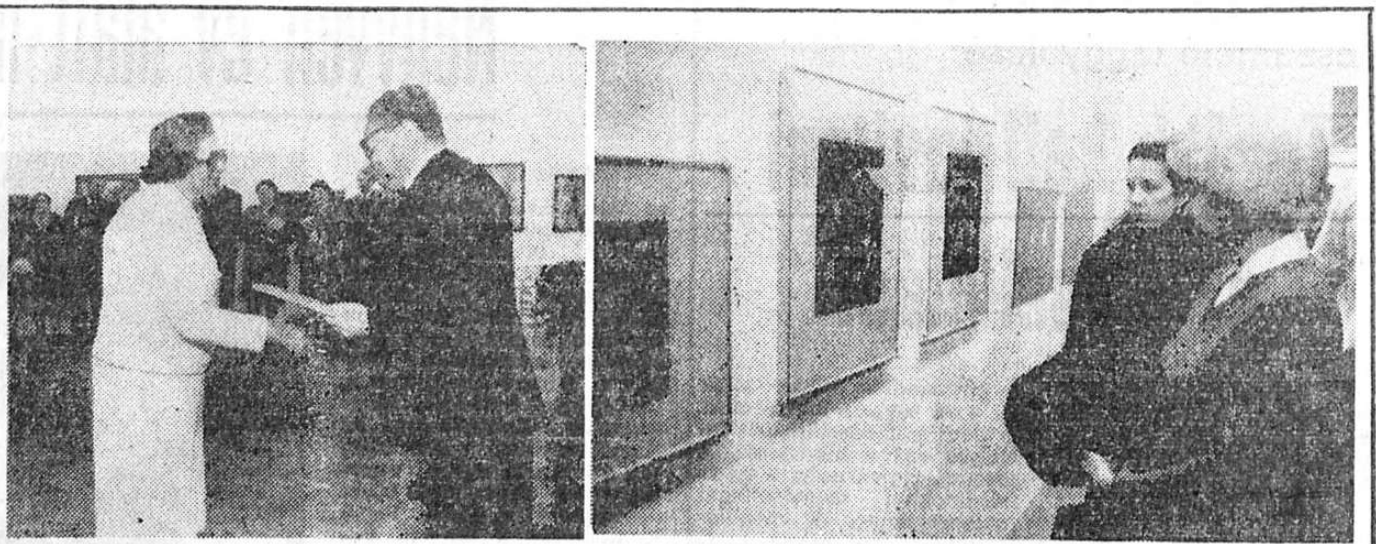
Élénken emlékszem még azokra a látogatásokra, amiket Heltai András Markója Imre igazságügyi és Hetényi István pénzügyminiszter otthonában tett, s bemutatatta, mint él a miniszter magánemberként, barátai körében. Most Timár Mátyás, a Magyar Nemzeti Bank elnöke látta vendégül a minket, nézőket képviselő Heltait szerdán este. Nagyon szép, nagyon szabályos portré-riport kerekedett ki belőle, ám valami görcsös merevséggel és tisztelettel keverten, s hiányzott belőle mindaz az oldottság, ami az említett két korábbi hasonló látogatást annyira rokonszenvesse tette.

Benedek Miklós

Bezárul a szovjet filmek fesztiválja

A szovjet filmek fesztiváljának egy hónapon át tartott rendezvénysorozata december 5-én 16.30-kor, a miskolci Táncsics moziban tartandó ünnepséggel zárul. Ezen Székely László, Miskolc megyei város Tanácsának elnökhelyettese tart bevezetőt és köszöntőt a város felszabadulásának 40. évfordulója alkalmából, s ugyancsak köszöntőt mond Vlagyimir Zalka, a Szovjetunió magyarországi képviselője, az egyhónapos eseménysorozatot pedig Borsos Árpád, a megyei tanács művelődésügyi osztályának vezetője értékeli. Az ünnep-

ségen részt vesz Anatolij Kovalenko, a budapesti Szovjet Kultúra és Tudomány Háza osztályvezető-helyettese is. Ugyanekkor kiállítás nyílik a Táncsics moziban két rézkarc-sorozatból: az egyik a Nagy Októberi Szocialista Forradalom és a magyar proletariátus kapcsolatát, a másik a felszabadulás évfordulója alkalmából felszabadult negyven évünket mutatja be. Az ünnepség után a Mi lenne, ha... című szovjet filmet vetítik. Egyidejűleg kiállítás nyílik a Kossuth moziban is, s azon negyven évünk filmplakátjaiból látható válogatás.

Nagy G. Margit átveszi a díjat

Részlet a kétvétenként megrendezésre kerülő Téli tárlat anyagából
Fejtén László felvételei

Megnyílt a Téli tárlat

A város felszabadulását köszöntő rendezvények sorában az elmúlt évtizedekben igen rangos helyet vettek ki maguknak a képzőművészeti kiállítások. A váltakozva megrendezett országos grafikai biennálé és a miskolci Téli tárlat a decemberi jelentős képzőművészeti bemutatója. Idén az utóbbi volt a sor, a Miskolci Galériában — rendkívül nagy érdeklődés közepette — vasárnap, december 2-án délelőtt 11 órakor nyitották meg. A megnyitón megjelentek Kiss Ernő, Tószér Dániel, Iván Klára és Gladics Sándor. A tárlat kiállítását a Bach C-moll trioszonátáját, valamint a Musikalisches Opferből két tételt, Dusza Árpádné, a Miskolci Galéria igazgatója köszöntötte a megnyitón megjelentek mellett. Az érdeklődő közönséget, köztük a város felszabadulási ünnepségeire érkezett testvérvárosi küldöttségeket, részt vett a miskolci Téli tárlat ünnepélyes megnyitóján a vologdai és a neubrandenburgi delegáció, ott voltak a megyei párt-, állami és társadalmi szervezetek vezetői is, köztük

Grósz Károly, az MSZMP KB tagja, a megyei pártbizottság első titkára és Ladányi József, a megyei tanács elnöke is.

Sümei György művészettörténész, a Művelődési Minisztérium képzőművészeti osztályának munkatársa mondott megnyitó beszédet. Szólt az évszázhoz kötődő képzőművészeti kiállítások hagyományáról és jelentőségéről. A miskolci Téli tárlat kapcsán szólt arról, hogy ez a kiállítás sok szempontból úttörő jellegű kezdeményezéseket mondhatott és mondhat magának. Ilyen új színfolt, új vonás az idei bemutatón, hogy az Észak-Magyarországon élő hivatásos művészeket kívül igen jelentős számban szerepelnek alkotásaikkal a galériában az amatőr művészek. Korábban országos kitekinté-

sű volt ez a kiállítás, de az országos kiállítások számának gyapodásával, a bemutatkozási lehetőségek bővülésével ez a vonását nem tudta igazán őrizni. A legjobb amatőr művészeknek pedig nem volt olyan kiállítási lehetőségük, amelyeken a hasonlítás igényével mérhetők volna meg. Így került sor a Borsodi Amatőr Képzőművész Stúdió legjobb alkotóinak meghívására. A területen élő hivatásos alkotók pedig szinte teljes számban részt vesznek a tárlaton. A miskolci Téli tárlat — mondotta Sümei György — lemond az országos kitekintésről az idén, de belülről gazdagodhat, s remélhetőleg később erősödhet is.

Az idei tárlatra tíz díjat alapítottak a megyei és városi tanácsok, a borsodi územek. A díjakat Rózsa

Kálmán, Miskolc város tanácselnöke adta át a városi megnyitón. Miskolc város Tanácsának díját az idén Nagy Gy. Margit textilművész kapta. Borsod megye Tanácsának díját vehette át Kalló László festőművész és Varga Miklós szobrászművész. Nógrád megye Tanácsának díját adták át Eszik Alajos grafikusművésznek. Salgótarján város Tanácsának díját Földi Péter festőművész nyerte el. A Szakszervezetek Borsod megyei Tanácsának díját vehette át Feledy Gyula grafikusművész. A Lenin Kohászati Művek díját Mazsaroff Miklós festőművész, a DIGEP-et Lőrincz János festőművész nyerte el. A Borsodi Szénbányák Vállalat igazgatójának díját Barcsi Pál grafikusművész kapta, az Őzdi Kohászati Üzemek díját pedig Szanyi Péter szobrászművész nyerte el.

A miskolci Téli tárlatra hatvanöt művész, több mint kétszáz pályamunkát küldött be, közülük ötvenegy alkotó százöt munkával szerepel a december végéig nyitva tartó kiállítás.

Tudományos ülésszak

Az elmúlt 40 esztendő társadalmi fejlődése címmel tudományos ülészakot rendez december 10—12. között Budapesten a Magyar Tudományos Akadémia, az MSZMP KB Politikai Főiskolája, Párttörténeti Intézete, Társadalomtudományi Intézete, az Eötvös Loránd Tudományegyetem és a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem.

Zrínyi-operák a Szigetvári Várbaráti Kör birtokában

A Szigetvári Várbaráti Kör — az írásos és tárgyi emlékek mellett — évek óta kutatja, gyűjti a Zrínyiekkel kapcsolatos zeneművészeti dokumentumokat is. A gyűjtemény legértékesebb darabja a horvát Zrínyi-opera 1876-os partitúrája, amelyet a jugoszláviai Eszék egyik öreg házanak padlásán találtak.

A várbaráti kör birtokába jutott tovább a konstantinápolyi születésű August Adelburg 1868-ban Pesten bemutatott Zrínyi-operájának szövegváltozata és a dalmáciai származású Antonio Smareglia 1889-ben Bécsben előadott Zrínyi-operájának partitúrája.

Kerámiakiállítás

A Fincoop bemutatótermében hétfőn megnyílt a Gránit Csiszolószerszám- és Kőedénygyártó Vállalat kiállítása, amelyen új háztartási edénykészleteket, asztalterítéshöz szükséges kiegészítő dísz tárgyakat — vázakat, hamutartókat, gyertyatartókat — tárnak a látogatók elé. A bemutatót december 10-ig tekinthetik meg a látogatók, naponta délelőtt 10 és délután 5 óra között.

Gulyás Mihály:

Híd a senkiföldjén

— Mi értesítettük a hatóságot. Nem messze a vízparttól, az ártéri legelőn hantolták el, és fából ácsolták neki keresztet, ráírták, amit a dögcedulán találtak, hátha keresni fogják a hozzátartozóit.

— De hát most betonkeresztje van — vetettem közbe.

Laci tudta az eredetét. Amikor a felrobbantott vasúti hidat építeni kezdték, két helybéli vasutas megszajnálta. A Hernád gyakran kilép a medréből, végigseprí az ártéri legelőt, elviszi a fateresztet. Nos, ez a két ember — volt ott cement meg soder bőven — betonkeresztet öntött neki.

Fizettem, és üzenetet hagytam a boltvezetőnél, ha a kollégák keresnének, a tanácsom vagyok — hátha még bent találók valakit.

Az elnököt találtam dolgozószobájában, földimé, Matisz Károlyt.

— Hát téged mi szél hozott ide, Miskám?

— Délután találtam egy német katonasírt az ártéri legelőn — nagyon jól karbantartják.

— Igen, tudok róla — felelt természetes modorban.

— Tudod, az államközi kapcsolatok erre is kiterjednek. De azt nem tudom, ki istápolja.

— És találtam a közűt Hernád-híd innenső hídfőjén egy táblát. Erről tudsz? — szegeztet nekí a kérdést.

Széttárta karját.

— Még csak két éve vagyok itt — alig melegek meg alattam az „elnöki bálsonyszek”.

Mindketten nevetünk, mert — éppen akkor — ütött-kopott szék volt alatta.

— És mi áll azon a táblán? — firtatta.

Megmaltacsoltam magam.

— Nem mondom meg — holnap nézd meg, és vond le a következtetéseket. — Fordítottam a szón. — Ki volt 45-ben a főjegyző?

— Mindjárt megmondom — pattant fel Karcsi barátom — még bent van a hivataloság.

Utánaszóltam: — Azt is tudakold meg, hol lakik?!

Perc se telt bele, megvolt egy név és lakhely — Miskolc. Semmi közelebbi. Akkoriban kétszáz ezren laktak a várost. „Gombostű a szalmakazalban...”

Alig vártam, hogy rávirradjon. Rohantam a szerkesztőségbe. Hátha van telefonja az egykori hidasnémeti főjegyzőnek. És volt! Feltárcsáztam. Hangja csupa kényszeredtség, még életéj